

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Analogie univerzitního a rodinného života v
románu Zadie Smithové O kráse (On Beauty)**

Dominika Švecová

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy - Britská a americká studia

Bakalářská práce

**Analogie univerzitního a rodinného života v
románu Zadie Smithové O kráse (On Beauty)**

Dominika Švecová

Vedoucí práce:

PhDr. Ivona Mišterová, Ph.D.

Katedra anglického jazyka a literatury

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Ivoně Mišterové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat svému otci za jeho podporu během mého studia.

OBSAH

1	ÚVOD.....	6
2	ZADIE SMITHOVÁ.....	8
2.1	BIOGRAFIE.....	8
2.1.1	POHNUTKY, MYŠLENKY, ŽIVOTNÍ BACKGROUND.....	11
2.2	KRITIKA.....	14
3	ANALOGIE	17
3.1	ANALOGIE UNIVERZITNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA	17
3.2	HLAVNÍ ZÁPLETKY A TÉMATA.....	20
3.2.1	PODOBENSTVÍ TÉMAT.....	22
4	SROVNÁNÍ ROMÁNU <i>O KRÁSE</i> S DÍLY BRITSKÉ LITERATURY	27
4.1	SROVNÁNÍ ROMÁNŮ <i>O KRÁSE</i> A <i>RODINNÉHO SÍDLA</i>	27
4.2	SROVNÁNÍ ROMÁNU <i>O KRÁSE</i> S <i>HOSTUJÍCÍMI PROFESORY</i>	30
4.3	SROVNÁNÍ ROMÁNŮ <i>O KRÁSE</i> A <i>ŠŤASTNÉHO JIMA</i>	32
4.3.1	POHLED NA INSPIRAČNÍ ZDROJE SMITHOVÉ.....	33
5	ZÁVĚR.....	36
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	39
6.1	Literatura	39
6.2	Internet.....	40
7	RESUMÉ.....	41
8	PŘÍLOHY.....	42

1 ÚVOD

Rodinný a univerzitní život, pro většinu akademických pracovníků se jedná o naprosto oddělené světy. Rodina je obvykle prioritou, nicméně kniha *O kráse* má tyto zavedené standardy obrácené. Tématem knihy *O kráse* je prolínání a současně kontrastování rodinného a akademického života a zároveň jejich ovlivňování mezilidských vztahů. Tématem této bakalářské práce je analýza zobrazení rodinného a profesního, respektive univerzitního, života v románu Zadie Smithové *O kráse*. Tento fakt bude sledován na příběhu několika rodin, které v románu figurují.

Pozornost bude dále věnována i samotné autorce a jejímu dílu v rámci britské literatury. Teoretická část se zaměří na autorku samotnou, ale též zde budou zkoumány její postoje k tématům, která jsou v jejích románech rozvíjena.

Primárním zdrojem této práce jsou romány Zadie Smithové. Teoreticky se práce opírá o díla Philipa Tewa, např. monografii s příznačným názvem *Zadie Smith*. Autor působí na univerzitě Brunel v Londýně a jeho specializací je literatura po roce 1900. Pro bakalářskou práci je důležitá i jeho další kniha *Reading Zadie Smith* (Čteme Zadie Smithovou), která je sbírkou několika esejí literárních vědců. Další důležitou součástí zdrojů jsou různé recenze či kritiky, které rozkrývají problémy, jež zůstávají pro obyčejného čtenáře skryté nebo nepřiliš viditelné. Základním zdrojem této práce je zejména vlastní čtenářský prožitek, na jehož základě bude vypracována větší část této práce. Aditivním zdrojem budou publikované rozhovory se Zadie Smithovou, v nichž vysvětluje své postoje a názory, proč psala právě tímto způsobem.

Práce se skládá ze tří částí. Každá z těchto částí je navíc dělena do několika podkapitol. V první části práce se věnujeme autorce knihy a jejímu zařazení v rámci britské literatury. Pro lepší pochopení autorčiných záměrů budou využity různé rozhovory či kritická vyjádření. Nejprve budou prezentovány základní biografické informace o autorce a následně hypotézy, zda její vlastní životní zkušenosti ovlivňovaly její tvorbu. V druhé části se věnujeme definici analogie. Tato kapitola je stěžejní v rámci celé práce. Zde

se budeme zabývat analogií rodinného a univerzitního života, což je pro knihu *O kráse* klíčové, třebaže zároveň velmi problematické, téma. Román je nejen protkán velkým množstvím příběhů, ale navíc v každém z těchto příběhů vystupuje velké množství postav. Kromě toho je mezi těmito postavami několik spojovacích prvků, které celou analogii komplikují více, než jak by se mohlo na počátku zdát. Výchozím zdrojem této kapitoly bude román *O kráse*. Pozornost bude přirozeně věnována také autorčiným dalším pracím, například její prvotině *Bílé zuby*. V této kapitole budou, mimo jiné, analyzována hlavní témata, která Zadie Smithová ve svých knihách rozvíjí a díky nimž je tak populární.

Ve třetí části se věnujeme paralelám a podobenstvím s dalšími knihami britské literatury, a to s ohledem na shodná jména postav či jejich profese. Kapitola je rozdělena na několik částí vzhledem k faktu, že jsou srovnávána tři díla britské literatury s dílem Zadie Smithové. V této kapitole bude rovněž zprostředkován osobní čtenářský prožitek se zdroji, které Zadie Smithovou inspirovaly.

Závěr přináší rekapitulaci románové tvorby Zadie Smithové především s ohledem na zpracovávaná témata, k nimž náleží rodina a rodinné vztahy v kontrastu ke vztahům profesním a současně jejich prolínání. Důležitým tématem je pro autorku rovněž multikulturní prostředí a multikulturní soužití, v jejichž zobrazení využívá vlastních zkušeností. Následně budou také sumarizovány výsledky analýzy románu *O kráse* s důrazem na analogii rodinného a akademického života. V závěru bude rovněž připomenuta míra autorčiny tvůrčí invence a naopak inspirace díly jiných autorů. Kromě výše zmíněných bude v závěrečné části také shrnuto dílo Zadie Smithové a statut autorky v rámci britské literatury. V závěrečné části bude také zprostředkována osobní čtenářská zkušenost, kterou jsem s romány Zadie Smithové získala.

2 ZADIE SMITHOVÁ

2.1 BIOGRAFIE

Úspěšná britská autorka Zadie Smithová se narodila ve Velké Británii roku 1975 matce Jamajčance a anglickému otci. Tato skutečnost je často reflektována v jejích románech, kdy jeden z manželského páru je jiného etnického původu než druhý. Již od svého mládí měla Smithová umělecké sklony. Nejdříve se věnovala stepu, během svých studií na univerzitě si přivydělávala jako jazzová zpěvačka. V roce 1997 vyšla povídka Smithové *Soukromý učitel* ve sbírce Mays Literary Anthology. Jedná se o antologii, která soustřeďuje literární práce studentů univerzit Cambridge a Oxford. Právě díky povídce *Soukromý učitel* obdržela Zadie Smithová nabídku od londýnského nakladatelství Hamish Hamilton. Jednalo se o vysokou peněžní částku, která byla Zadie Smithové vyplacena jako záloha za náčrt příběhu, z nějž později vznikla její prvotina *Bílé zuby* (Olehla 2006: 437–443).

Původním jménem Sadie Smithová se ve věku čtrnácti let rozhodla ke změně jména. Chtěla, aby její jméno znělo exotičtější (Tew 2010: 29). Jak již bylo zmíněno, její povídka *Soukromý učitel* jí získala určitou pozornost společnosti. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že románová prvotina Smithové *Bílé zuby* vychází právě z této povídky. Román si po svém vydání získal okamžitou oblibu čtenářské obce, která oceňovala především autorský styl Smithové (Olehla 2006: 438). Kniha získala několikero ocenění, například *The Commonwealth Writers Prize (Overall Winner, Best First Book)* či *The Whitbread First Novel Award*. Těmi nejvýznamnějšími jsou nicméně dvě ocenění *Best Book* a *Best Female Media Newcomer*, která získala od Ethnic and Multicultural Media Academy (EMMA)¹ (Tew 2010: 25). Příběh odehrávající se v části Londýna, kde převažují přistěhovalci, si získal velký zájem nejen čtenářů, ale i kritiků.

---

¹ EMMA je multikulturní organizace, která se zaměřuje na etnicky rozličné komunity a oceňuje dosažené cíle - poukázání na etnickou odlišnost, pohlaví, věk či sexuální orientaci (EMMA nedatováno).

O zájmu, který byl knize věnován, svědčí i fakt, že v roce 2002 byl vysílán televizní seriál *White Teeth* inspirovaný románem Smithové (Tew 2010: 41). Po vydání románu *Bílé zuby* byla Zadie zaskočena zájmem společnosti. Jak sama v rozhovoru poznamenala, náhle byla zařazena do kategorie autorů určitého druhu fikce. Veřejnost bouřlivě diskutovala Zadie Smithovou a její tvorbu. Sama Smithová situaci „šílenství“ kolem své osoby okomentovala slovy: "*Je to, jako kdybyste už nebyli člověk - najednou jste pouze představa v hlavách lidí.*" (pozn. překlad autora) (Leddy 2006: 20–23).

Druhý román, který nese název *Sběratel autogramů* (The Autograph Man), bohužel nezopakoval úspěch, který Smithová zažila o několik let dříve. Svým tématem se román výrazně liší od autorčiny prvotiny. Hlavní postava sbírá autogramy a následně je prodává dalším lidem. Odlišnost nalezneme i v rovině humoru. Na rozdíl od *Bílých zubů* *Sběratel autogramů* vtípem příliš neoplývá. Smithová v této knize rovněž nepoužila tak velké množství postav a příběhů, jako tomu bylo u *Bílých zubů*. Román sice získal na svou stranu čtenáře, kritiky však neoslnil (Olehla 2006: 439).

Po vydání *Sběratele autogramů* odešla Smithová na rok do Spojených států amerických, kde navštěvovala Radcliffův institut na Harvardu. Zde poznala akademický život z druhé strany. Roční akademická stáž pro Smithovou znamenala určité zvolnění pracovního tempa, takže během následujících let se Smithové podařilo nejen napsat další román, ale též být i editorkou dalšího vydání sbírky Mays. Jedná se o antologii prací studentů univerzit v Oxfordu a v Cambridgi. Mays je příznačná nejen svou specifickou strukturou, ale také běžnou distribucí. Je zajímavá i v tom, že editor se každoročně mění. Většinou se jedná o nějakou zajímavou, známou osobnost (Olehla 2006: 437–439).

Zlomovým rokem byl v životě Smithové rok 2004. Během něj se provdala za básníka Nicka Lairda. Ten je často označován jako 'Mr Zadie Smith'. Podle jeho vlastních slov jej Zadie velmi podporuje a často mu edituje jeho básně (Tew 2010: 42).

Rok 2005 byl pro Zadie autorsky významný. V tomto roce vyšla její nejznámější kniha *O kráse*, v originálu *On Beauty*. V tomto románu Smithová odkazuje ke knize britského autora E. M. Forstera *Rodinné sídlo*, jehož velkou obdivovatelkou je. Podobenství mezi Forsterovým dílem a románem *O kráse* je hned několik (Olehla 2006: 440). Jsou zmíněna v samostatné kapitole této bakalářské práce. Román získal v roce 2006 ocenění Orange Prize for Fiction (Foyles nedatováno). Kniha byla z velké části inspirována životem Smithové. Příběh se odehrává v univerzitním prostředí a, jak je známo, sama Smithová studovala jak na univerzitě v Cambridge, tak na Harvardu. Příběh opět koresponduje se schématem, které Smithová praktikuje již od své první knihy. Jedna z postav je jiného etnického původu, v tomto případě afro-karibského.

Smithová osobitě přibližuje metodu tvůrčí práce v rozhovorech. Přiznává, že v momentě, kdy píše knihu, má určitý nápad, jak by se děj mohl odehrávat. Situaci romanopisce přirovnává k situaci jazzových muzikantů, kteří sice znají akordy, ale hudební dílo je nastíněno pouze v obrysech a je do určité míry „nezřetelné“. Někdy jí prý ani není jasné, že vlastně píše knihu. Často je pro ni též svazující vědomí, že na její knihu čekají čtenáři, což ji mnohdy brzdí v tvořivosti. V návaznosti na své zkušenosti uvádí, že psaní pro ni bylo jednodušší v mladším věku. Pro 18letého spisovatele je dle Smithové mnohem těžší uvést postavu na scénu a následně ji nechat odejít. Na mladého autora klade tvůrčí práce velké nároky a měl by být imaginativní a kreativní. Kdežto s postupem času a zkušeností je, dle jejích vlastních slov, snazší postavu uvést na scénu a nechat ji odejít (Leddy 2006: 20–23).

V průběhu let napsala nebo editovala Smithová některé sbírky různých literárních forem, např. eseje či povídky. Po vydání *Bílých zubů* trpěla neschopností psát, soustředila se tedy na editování. Sbíрка pěti povídek vyšla v roce 2001 pod názvem *Piece of Flesh*. Další knihou, kterou Zadie Smithová editovala, byla sbírka kratších povídek s názvem *The Book of Other People*, která vyšla v roce 2007 (Tew 2010: 40–44). V roce 2009 napsala sbírku esejí s názvem *Changing My Mind*. Zde Zadie Smithová dokázala, jak všestrannou

spisovatelkou je. Součástí této sbírky je velké množství esejí, které se zabývají různými literárními autory, např. Franzem Kafkou či Vladimírem Nabokovem (Danowitz 2009: 78). Sbíрка je věnována památce zesnulého otce Zadie, zejména pak část 'Dead Man Laughing'. Líčí lásku jejího otce k britské televizní tvorbě i jeho oblibu stand-up komedie. Dle Adama Kirsche je tato část pravděpodobně emočně nejsilnější stať, kterou kdy Smithová napsala. Její otec je rovněž předlohou pro postavu Archieho z *Bílých zubů* (Kirsch 2010: 25–28).

Svým posledním románem *Severozápad (NW)*, který byl vydán v roce 2012, se Zadie vrátila k psaní románů po dlouhých sedmi letech. Kniha, jejíž děj se odehrává v severozápadní části Londýna v oblasti, kde Smithová vyrůstala, čtenáři představuje dvě nejlepší kamarádky Leah a Natalii. I zde je jedna z hlavních postav jiného etnického původu. Je tedy zřejmé, že Smithová se nevzdaluje od svých standardů, které jsou známé již z románů *Bílé zuby* a *O kráse*. Nicméně nejnovější román určitým způsobem ukazuje autorčinu snahu experimentovat s formou a s jazykem. Kombinování časů, vynechávání slov, např. sloves, a následné vytváření nové gramatiky v knize je jen malým výčtem toho, s čím se čtenář v *NW* setká (Schwartz 2012: 36–45). Na základě odezvy odborné kritiky lze usuzovat, že čtenářská obec měla problémy se strukturou, na níž je román vystavěn. Román je rozdělen do několika částí, z nichž ta nejdelší se skládá ze 185 mini částí, avšak některé z nich se skládají i z méně než 140 znaků (Robson 2012: 47).

2.1.1 POHNUTKY, MYŠLENKY, ŽIVOTNÍ BACKGROUND

Životní příběhy Zadie Smithové mají pevné místo na stránkách jejích děl. Ve své sbírce esejí *Changing My Mind* zmiňuje informaci, že se svým otcem sledovala, jak komik Tommy Cooper v živém přenosu zkolaboval a následně zemřel. Pro dítě ve věku devíti let se muselo jednat o děsivý zážitek. Obdobně využila vzpomínku na hurikán z roku 1987. Jednalo se o jednu z nejsilnějších bouří, která Spojené království zasáhla (Tew 2010: 29). Zřejmě na základě tohoto prožitku je v *Bílých zubech* jedna scéna věnována hurikánu a tomu, jak ničil vše, co mu stálo v cestě. Ačkoliv je v románu celá situace pojata

humorně, v realitě se o humornou situaci opravdu nejednalo. Schopnost přetvořit nebezpečnou situaci ohrožující životy lidí v humorné pojednání, avšak bez satirizujícího nebo ironizujícího nádechu, dokládá autorčiny umělecké schopnosti.

Během svého dospívání byla Zadie Smithová zásobována knihami, které pro ni vybírala její matka. Jednou z těchto knih byl román *Their Eyes Were Watching God*, jehož autorkou je afroamerická spisovatelka Zora Neale Hurstonová. Zpočátku se Zadie do čtení další doporučené knihy nechtěla, neboť byla odrazena předchozím výběrem knih autorek Jean Rhysové, dominikánské prozaičky píšící anglicky, a americké spisovatelky Toni Morrisonové. Dle Zadie ji kniha upoutala již při četbě první stránky. Dle jejího tvrzení ji kniha v některých momentech dohnala až k slzám (Tew 2010: 33).

Jak již bylo zmíněno, Zadie Smithová se narodila do smíšeného manželství. Její matka, Yvonne, přicestovala do Anglie z Jamajky v roce 1969 ve věku pouhých 19 let. Když jí bylo 21 let, vdala se za otce Zadie, Harveyho Smitha. Pro něj se jednalo již o druhé manželství. Mezi manžely byl mimo jiné velký věkový rozdíl (Tew 2010: 26). Zde můžeme vidět přímý vliv na román *Bílé zuby*, neboť pro hlavního hrdinu Archieho se též jedná o druhé manželství. Jak Harvey, tak Archie pojali do svazku manželského mnohem mladší ženy, než byli oni sami.

Během jednoho z mnoha rozhovorů se Smithová svěřila, že když jde po ulici, tak si na dětech, které potká, všímá barvy jejich kůže či dalších výrazných rysů, které by značily jejich odlišnost, nebo, lépe řečeno, jejich specifčnost. Přiznává, že ji vždycky zajímá, odkud jsou rodiče toho dítěte, jak se dostali do Anglie, jaký s sebou nesou příběh. Dle svých vlastních slov je tím úplně posedlá. Poukazuje v této souvislosti na svoje vlastní zkušenosti a zážitky z dětství, kdy jí lidé kladli otázky, kdo je či kdo jsou její rodiče (O'Grady 2002: 105–111).

Sama Smithová vnímá určité rozdíly v tom, jak jsou její knihy přijímány ve Spojeném království a jak jsou přijímány ve Spojených státech

amerických. Lidé ve Spojených státech amerických se ptají na roli islámu v jejích knihách. Pokud však její odpověď nekoresponduje s názory čtenářů, což se děje poměrně často, ztratí tazatelé o diskusi zájem. V rozhovoru krátce po vydání své románové prvotiny se Zadie svěřila, že je osobně nejvíce vděčná za to, jak byla kniha *Bílé zuby* přijata. Úspěšnost, s níž se román setkal mezi čtenáři, jí totiž umožnila, aby psala dál a vydávala další knihy (PBS nedatováno).

Z rozhovoru, který proběhl v roce 2006, vyplývá, že její prvotina *Bílé zuby* je de facto poctou anglickým románům, které četla jako malé dítě. Říká, že to, co přečetla, ji formuje jako spisovatelku, a často také během psaní přejímá určité formy a styly. V rozhovorech i románech se často dotýká také konstruování identity a jejímu sebevnímání i vnímání společností. To se přirozeně týká jejích protagonistů, jejichž identita je do značné míry determinována jejich etnickým původem. Smithová v tomto smyslu zmiňuje určitou krizi identity postihující v mnohem větší míře právě osoby „odlišného etnického původu“. Současně však připomíná, že „existenční svoboda“ by měla být přirozená pro všechny bez ohledu na barvu pleti (Tew 2010: 114).

V současné době masového turismu se Zadie Smithová řadí k těm, kteří cestování nemají v příliš velké oblibě. Každá cesta do New Yorku pro ni prý představuje stresující zážitek. Na jednu stranu oceňuje, že New York je, na rozdíl od Londýna a Spojeného království, k návštěvníkům vstřícný a otevřený, Newyorčané jsou přátelští a obchodní sítě jsou v podstatě přístupné nepřetržitě. Navzdory zmíněným výhodám a svodům New Yorku Smithová tvrdí, že nejlépe se cítí doma v Londýně (O'Grady 2002: 105–111).

Zadie Smithová v jednom z dalších rozhovorů prozradila, že byla součástí natáčení televizního seriálu *White Teeth*, který byl natočen na motivy její prvotiny. Šlo prý o zajímavý zážitek, protože si v prostředí domu ze sedmdesátých let mohla osvěžit vzpomínku na setkání svých rodičů. K natáčení se vyjádřila velmi stroze, a tedy že vlastně proběhlo jen díky její knize (PBS nedatováno).

2.2 KRITIKA

Prvotina Zadie Smithové získala neskutečný zájem a úspěch mezi čtenáři. Setkala se rovněž s pozitivní odezvou kritiky. Někteří recenzenti a kritici *Bílé zuby* rozebrali do nejmenších detailů. Jedním z těchto recenzentů byl i James Wood, který ve své kritice *Human, All Too Inhuman: The Smallness of the Big Novel* označil některé části románu *Bílé zuby* za nový žánr, který pojmenoval "hysterický realismus", tj. román charakterizovaný nepravděpodobnými příběhy, které by se skutečnému člověku těžko staly. Třebaže autorka svoji knihu označuje za humornou a vtipnou, kritici se s jejími názory v tomto tvrzení neztotožňují. Podle Susie Thomasové, autorky kritiky *Zadie Smith's False Teeth: The Marketing of Multiculturalism*, humor v knize naopak palčivé otázky o multikulturalismu a etniku spíše provokuje. Oproti tomu Claire Squirresová, autorka knihy *Zadie Smith's White Teeth: A Reader's Guide*, se domnívá, že Smithová v knize poukazuje pouze na fakt, že otázky rasismu nejsou již v dnešní době aktuální (Gill 2013: 17–28).

Brad Buchanan uvádí, že Smithová poměrně často sdílí či přejímá názory a postoje britského romanopisce E. M. Forstera. Zejména zmiňuje její spojení s agendou liberálního humanisty (Buchanan 2013: 24).

Termín liberální humanismus či liberální humanista je pevně spjat se spisovatelem E. M. Forsterem. Ve svém díle *A Dictionary of Political Thought* Roger Scruton objasňuje termín 'liberalismus'. Podle něho se jedná zejména o hodnotu jedince a jeho svobodu. Mimo jiné zmiňuje i jeho přirozená práva, která jsou nezávislá na vládě. Termín 'humanismus' Scruton vysvětluje pomocí řeckých Sofistů a jejich tvrzení: "Man is the measure of all things." (pozn. pro přesné vyznění je ponechána anglická verze) (Roger Scruton cit. dle Sarker 2007: 149).

"Liberální humanismus požaduje racionální přístup k ohodnocení lidských ideálů, chování a vztahů. Podporuje svobodu jedince, aby si mohl vybrat konkrétní filozofii svého života a svůj hodnotový systém. Obhajuje ale i respektuje další pohledy na život a hodnotový systém" (pozn. autorský překlad nejdůležitější části textu) (Sarker 2007: 149).

Bertold Schoene odsuzuje zejména fakt, že Smithová svým humorem v knize v podstatě zesměšňuje vážné sociální problémy. Oproti tomu James Wood ve své recenzi v *The New Republic* hovoří o krizi postav v knize *Bílé zuby*. Velké množství kritik se shoduje v tom, že Zadie Smithová má zásadní problém se svým vyprávěním, což následně vede k tomu, že postavy jsou vykresleny prostřednictvím svého chování tak, jak by se v reálném životě nebylo možné chovat (Tancke 2013: 36–47).

Robert Alter, autor recenze *Howard's End*, v úvodních slovech své recenze napsal: „Předčasný úspěch se často pro autora stává břemenem.“ (pozn. překlad autorky) Svě tvrzení dokládá na snaze Smithové vydat co nejdříve po prvním románu další knihu. Analýze podrobil též dílo *O kráse*, které je podle něho naprosto odlišné od předchozích dvou knih: román se odehrává ve Spojených státech amerických, v akademickém prostředí. Pro Altera je největším problémem návaznost románu na zmíněné Forsterovo dílo a analogii s ním. Podle Altera je zvláště problematické přenesení tématu mužského pokrytectví v otázkách sexu z knihy *Rodinné sídlo* na knihu *O kráse*. Pro Altera je v podstatě nepřijatelná revokace tématu v době, která již není spoutána sexuálními tabu a nevyznačuje se prudérností, jako tomu bylo v době Forsterova života (1879 – 1970). Upozorňuje též na fakt, že autorka se snaží uvádět co nejvíce paralel mezi oběma romány. Podle Altera však tento fakt nebude schopen nikdo ocenit (Alter 2005: 29–32). Paralelám mezi oběma díly je věnována část v jedné z následujících kapitol.

Dá se říci, že navzdory rozporuplným kritikám se Zadie Smithové podařilo to, co jen málu autorům. Dokázala na svou stranu získat řadu fanoušků a čtenářů již po vydání své první knihy. Lze jen spekulovat, zda svými tématy bude schopna i nadále přitahovat čtenáře; vždyť i k první knize bylo vydáno několik průvodců, které radí, jak vlastně její knihu číst. Svými tématy, kterými již v roce 2000 bořila určitá tabu ve společnosti, si je Smithová schopna získat čtenářskou veřejnost na svou stranu.

Výhodou, která hovoří pro Smithovou, je její věk. Málokterý mladý spisovatel má takový úspěch jako ona; na její poslední román byli lidé

schopni (a ochotni) čekat sedm let, což značí, jak oblíbená Zadie Smithová je. Určité „plusové body“ Smithová získává i díky svému stylu vyprávění. Zpočátku má čtenář problém se do knihy začíst a sžít se s postavami, avšak ten v průběhu četby mizí. Jako další pozitivum lze označit oblíbenost jejího díla i za hranicemi Spojeného království, například v České republice nejsou její starší knihy na trhu vůbec dostupné. Byly vyprodány ihned po svém vydání. I to hovoří o tom, jak oblíbená Zadie Smithová je.

3 ANALOGIE

Tato kapitola se zabývá hlavním tématem práce, tedy analogií univerzitního a rodinného života. Nejprve je důležité definovat slovo analogie jako takové. K tomuto úkonu byly využity některé slovníky českého jazyka.

Analogie je: „existující zjištěná shodnost některých vlastností mezi netotožnými předměty (objekty), jevy ap., obdoba objektů na základě společných charakteristik.“ (Kraus 2006: 51).

Podobnou definici lze též nalézt ve slovníku autora Lumíra Klimeše: „ž. obdoba, tj. existence n. zjištění stejnosti někt. vlastností mezi jinak netotožnými objekty.“ (Klimeš 2005: 23). Jako další vysvětlení je uvedeno, že se jedná o: „filoz. úsudek, jímž určujeme na základě shody objektů v jedné vlastnosti jejich shodu i v jiných vlastnostech.“ (Klimeš 2005: 23).

Lexikon teorie literatury a kultury přináší s ohledem na literární díla ještě přesnější definici analogie, tj. „rovnocennost mezi nejrůznějšími předměty a systémy“. V literární a kulturologické rovině lze tedy analogii považovat za „model“, který předpokládá určitou shodu odlišného, aby následně pomohl osvětlit a ozřejmit neznámé. V literární vědě existuje více teorií, které se konceptem analogie zabývají. Pro účely této práce a analýzy daných románů bude analogie chápána jako prostředek srovnání zvolených témat, motivů a protagonistů a odhalení jejich případných odlišností (Nünning 2006: 32).

3.1 ANALOGIE UNIVERZITNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA

Hlavní téma této práce budeme sledovat na dvou odlišných příbězích. Tato skutečnost se odvíjí od faktu, že kniha sleduje osudy dvou rodin, jejichž příběhy se značně prolínají; hlavní mužští protagonisté, otcové dvou rodin, pracují na stejné univerzitě, navíc si neustále konkurují a jeden vůči druhému pociťují určitou zášť.

Otec první rodiny Howard Belsey hraje doma určitou sekundární roli, jeho manželka Kiki de facto řídí dům a i jejich děti k ní mají mnohem lepší vztah než ke svému otci. To je mimo jiné vidět již na počátku knihy, když nejstarší syn

prostřednictvím emailu sděluje rodičům, že se chce oženit s dcerou největšího konkurenta svého otce, Victorií. Howard není schopen přenést přes srdce, že by člen „rivalovy rodiny“ měl být jeho příbuzným, kdežto Kiki celou situaci bere jako snahu upoutání pozornosti otce. Určitá odměřenost v rodinných vztazích je zjevná i prostřednictvím oslovování jednotlivých postav. V knize se neobjevuje žádné neformální oslovování, např. tati či podobně. Určitou rezervovanost lze vnímat i mezi manželi, z jejichž vztahu vyprchala energie, a dá se říci, že vedle sebe de facto pouze žijí a tolerují se navzájem. Na této situaci má nepochybně podíl nevěra ze strany manžela, který svůj mimomanželský vztah manželce zatajil a nebyl schopen jej ani posléze vysvětlit. Vztah postrádá jakoukoliv romantiku či manželskou intimitu.

Spojovacím bodem románu jsou různé oslavy či slavnostní setkání. Kupříkladu manželé Belseyovi zpočátku knihy oslavují své třicáté výročí sňatku. V další části knihy se odehrává schůze fakulty, na níž Howard pracuje.

Zjevné podobenství mezi chováním uvnitř rodiny a na univerzitě je možné sledovat u dcery hlavního páru, Zory. V rodinném životě působí jako jakýsi vyjednavatel, opora. Podobně působí i mezi svými spolužáky na univerzitě, kteří ji vzhledem k postavení jejího otce považují za „vyvolenou“. Ona je tou, jejíž otec vyučuje na univerzitě. Ona je ta, která má konexe.

V chování postav knihy se nicméně objevuje i značný rozdíl. Howard, jenž se snaží doma na sebe příliš neupozorňovat, na univerzitě a především během přednášek dychtí po pozornosti. Z vyličení agilnosti situace lze usuzovat, že hodiny pro něj jsou formou životního naplnění. Specifickým aspektem chování Belseyových je též snaha o ovlivnění osob (často ve vlastní prospěch), které jsou zároveň i rodinnými přáteli. Tento element lze nejlépe demonstrovat na situaci, kdy se Zora snaží o přijetí do semináře, kam je vstup umožněn jen minimu studentů. Aby dosáhla svého přijetí, nebojí se použít nátlak na děkana fakulty.

Určité podobenství můžeme sledovat též na momentech, kdy mužská postava tráví většinu času doma v knihovně či v pracovně, kde se snaží relaxovat, případně pracovat. Podobná situace se odehrává každý týden o víkendu, kdy se Howard schází se svým kolegou z univerzity v knihovně, kde oba provádí svůj výzkum. Pro Howarda se ovšem jedná o výzkum ke knize, kterou má delší dobu rozepsanou a není schopen ji prozatím dokončit.

Pro děti Belseyových, Zoru a Jeroma, je jejich život na univerzitě šancí uniknout ze stísněného domova, kde chybí vřelé vztahy. Pro oba je univerzita příležitostí pro vlastní seberealizaci.

Howardův vztah k rodině a univerzitě je specifickým spojovníkem a současně dělitelem dějové linie románu. Zatímco s dcerou doma nevychází, na akademické půdě jsou schopni nalézt společnou řeč prostřednictvím rozsáhlých rozborů Rembrandtových děl. Úloha univerzity jako pomyslného spojovníku sahá ještě dále v posledních scénách naznačujících pro Howarda a Kiki možnost obnovení manželského soužití. Jde však o pouhou spekulaci a podnětí čtenářovy představivosti, neboť smíření je ponecháno v náznakové rovině.

Jak jsem již na počátku zmínila, podobnosti lze sledovat i na rodině Kippsových, která se přestěhovala z Anglie do Bostonu. Nejenže je jejich rodina podobná Belseyovým, ale dcery obou rodin studují na téže univerzitě. Studium na univerzitě pro Viktorii Kippsovou znamená šanci, jak se prosadit. Nejde tedy o únik z domova, jako je tomu v Zořině případě. Současně vnímá pocit stísněnosti způsobený tím, kdo je jejím otcem a jaká očekávání má její okolí.

Jednou z věcí, které obě rodiny spojily, bylo přátelství Kiki a Carlene, manželky Montyho Kippse. Ačkoliv to nikdo z jejich rodin nechápal, obě ženy se velmi rychle spřátelily. O to těžší byla celá situace, když Carlene zemřela a Kiki se cítila ztracená a osamělá. Již vyličení její návštěvy v domě Kippsových po smrti Carlene motivuje čtenáře k úvahám o dění v domě Kippsových po Carlenině smrti.

Podobně osobitý pohled se nabízí na vztah Montyho Kippse a Howarda Belseye. Třebaže se příliš v lásce nemají, jsou si v podstatě podobní. Oba dva se cítí doma nedocenění a touží po uznání na akademickém poli. Zároveň se ale ukazuje, že ačkoliv oba mají, respektive v případě Montyho měli, milující manželky, bez větších výčitek svědomí udržovali mimomanželské vztahy. V obou případech se jednalo o studentky z univerzity. Oba dva navíc mezi sebou neustále bojují o pozornost. Nejen na poli domácím, kdy na sebe Monty upoutá pozornost na oslavě třicetiletého výročí svatby manželů Belseyových, ale i na univerzitě, kde se snaží prosadit nové postupy. Je zajímavé, že právě on je tím, kdo bojuje za zakázání studia uchazečům, kteří nemají statut studenta. Přičemž právě s jednou z těchto „nepravých“ studentek měl poměr. Oba dva profesoři se navíc cítí být cizinci v zemích, kde žijí. Howard, který se přestěhoval za svou ženou do Spojených států amerických, cítí, že se do tamní společnosti se nikdy skutečně nezařadí. Monty se naopak cítí být cizincem ve své vlastní zemi, v Anglii. Pocit cizinky zažívá i Kiki, která musela opustit svůj život na Floridě, neboť Howard dostal nabídku od univerzity v Nové Anglii.

Na základě uvedených faktů lze usuzovat, že autorka směřuje k poměrně jednoznačnému závěru, že jedinec není schopen vést současně plnohodnotný rodinný i profesní, respektive v tomto případě akademický, život. Autorčiny závěry však nejsou zkratkovité či neodůvodněné. Právě naopak. Dospívá se k nim postupně prostřednictvím detailního vykreslení peripetií rodinného i akademického života. Na různých situacích demonstruje jednoznačnou převahu jednoho ze „světů“ nad druhým. Překvapivě dospívá k poznání, že oba světy by měly být oddělené. Současně však jejich separování zpochybňuje Howardovou rozpolceností a kompenzováním jeho manželských a otcovských neúspěchů na poli akademickém.

3.2 HLAVNÍ ZÁPLETKY A TÉMATA

Jak bylo již v biografii Zadie Smithové zmíněno, dosud napsala čtyři romány. Pro srovnání podobnosti témat jsem si vybrala pouze tři z nich. Jedná se

o *Bílé zuby*, *O kráse* a o *Severozápad*. Román *Sběratel autogramů* bude vynechán.

Prvotina *Bílé zuby* sleduje osudy tří rodin v průběhu několika generací. Seberealizaci členů těchto rodin umožňuje multikulturní Londýn. Na stránkách románu se čtenář postupně dostává do příběhu a prostřednictvím „vyplňujících“ pasáží je schopen pochopit jednání jednotlivých postav. Již v této knize prokázala Smithová talent na vyprávění. Prostřednictvím popisných pasáží a dilemat je čtenář schopen prožívat příběh spolu s jednotlivými postavami. S tím, jak Smithová postupuje příběhem, lze chápat i jednotlivé činy a emoce postav - radikalizování či pocit druhořadosti. Častým jevem je i snaha postav přizpůsobit se více pravým Angličanům, ať už vzhledem nebo společenským chováním. Název románu *Bílé zuby* odkazuje k bělosti skloviny, kterou se vyznačuje chrup příslušníků tmavé pleti. Tuto skutečnost poznamenává jedna z vedlejších postav románu: „Příklad ze života: když jsem byl v Kongu, byla bělost zubů jediným způsobem, jak identifikovat negra.“ (Smithová 2007: 149).

Román *Severozápad* z tvorby Zadie Smithové výrazně vybočuje. Osobně jsem do struktury knihy nepronikla ani s delším časovým odstupem. Vzhledem ke komplikované koncepci působí román chaoticky, třebaže jeho inovativnost nelze popřít. Hlavním tématem knihy jsou značné sociální problémy a situace, které se vyskytují v místě bydliště hlavní postavy. Smithová zde prezentuje problémy sociálně vyloučených osob, např. bezdomovectví a drogovou závislost, které jsou kontrastovány se životním standardem postav pocházejících z lepších sociálních poměrů. Tento fakt lze nejlépe sledovat na příběhu ženy jménem Lea. Vedena přílišnou důvěřivostí a naivitou a snad také vírou v dobro jiných lidí otevře dveře neznámé ženě. Proveď tak kvůli pocitu nebo snad výčitkám svědomí, že všichni nemají takové štěstí v životě jako ona. Mladá žena, která evidentně chodila na stejnou školu jako ona, si získá Leinu důvěru vyprávěním o nemocné matce. Nakonec tedy Lea dá ženě třicet liber na taxi v domnění, že pojedou do nemocnice za svou nemocnou matkou. V průběhu románu se však

čtenář dozvídá, že mladá žena užívá drogy a třicet liber pro ni bylo jistotou zisku dalších drog.

Smithová často využívá kontrastu pro dosažení větší umělecké působivosti. Jedním z nich je rozdíl mezi stereotypním vnímáním osob „neanglického původu“ s tmavou barvou pleti a jejich skutečnými schopnostmi. Příkladem vyvrácení etnického stereotypu je Leina nejlepší přítelkyně černošského původu, která se navzdory barvě pleti (a tudíž apriorně stereotypnímu vnímání) prosadí na poli práva a daří se jí i v oblasti financí. S Leinou úspěšnou přítelkyní kontrastuje skupina žen, které pracují s Leou. Ženy bez akademického vzdělání živoří, žijí své životy bez perspektivy na lepší budoucnost a mezi nimi Lea, žena, která je vdaná za muže tmavé barvy pleti a získala vysokoškolský titul. Situaci určitého vydělení z pracovního kolektivu lze demonstrovat pomocí následného citátu z románu *Severozápad*.

„Dneska Leu napadlo, když se o ní Adina zmínila jako o té „vysokoškolačce“, že nikdo — ani instituce, která ho vydala, ani její spolužáci, ani pracovní trh — nepřikládá jejímu diplomu větší váhu než její nadřizená.“ (Smithová 2013: 38).

Zmíněný citát je v románu uveden v kontrastu s minulostí. Když Lea nastupovala na tuto pracovní pozici před šesti lety, její nadřizená jí oznámila, že jí nebude zadávat žádné speciální projekty, které by nemohla dokončit v návaznosti na fakt, že Lea má vysokoškolský titul. Navzdory těmto očekáváním i po šesti letech Lea pracuje na stejné pozici, pod stejnou nadřizenou jako kdysi. Na této situaci lze demonstrovat fakt, že i když má v dnešní době někdo vysokoškolský titul, není vždy pro pracovní trh někým, o koho by se zaměstnavatelé prali.

3.2.1 PODOBENSTVÍ TÉMAT

Hlavním podobenstvím mezi třemi vybranými romány je etnická různorodost hlavních postav. Kupříkladu v knize *Bílé zuby* je hlavní postava Irie dcerou Jamajčanky a Angličana. Stejná skutečnost se objevuje v knize *O kráse*, kde manželka otce rodiny Howarda Belseyho Kiki je Afroameričanka. Tuto

skutečnost lze nalézt i v nejnovějším románu Smithové, kde manžel hlavní postavy Michel je tmavé pleti.

Pro romány je, mimo jiné, charakteristické sledování příběhu několika rodin a vzájemné propojení mezi nimi. Střet mezi rodinami se objevuje v románu *O kráse*, kdežto v prvním románu Smithové *Bílé zuby* se dvě ústřední rodiny přátelí a mají mezi sebou pozitivní vztahy. Na rozdíl od spojení několika postav těchto rodin v románu *O kráse* v prvotně *Bílé zuby* jsou postavy propojeny mnohem více. Otcové Archie a Samád jsou přáteli již od druhé světové války, jejich ženy Kláru a Alsanu spojuje fakt, že se obě provdaly za muže mnohem starší, než jsou ony samy. Navíc obě otěhotní zhruba ve stejnou dobu. Což navíc vede i k dalšímu spojení, kdy děti Irie, Magid a Mallat vyrůstají pospolu a vznikají mezi nimi určitá pouta, která vyvrcholí v době návratu Magida, jednoho ze Samádových synů zpět do Anglie.

Problém, s kterým se potýkají postavy všech tří vybraných románů, je určité vydělení, ať již kvůli barvě pleti či z důvodu sňatku s mužem odlišného etnika. Situaci lze ilustrovat na událostech, které následovaly po sňatku Kláry a Archieho, kdy Klára čelila odmítavému postoji ze strany své matky nejen proto, že si vzala Angličana, ale též kvůli vyššímu věkovému rozdílu. Snaha o přizpůsobení je nejlépe vidět na postavě Irie, která jde do kadeřnického salonu jen proto, že chce mít rudé a rovné vlasy. Přirozeně je má vlnité, ale chce vypadat jako Angličanka, jež většinou nemívají vlasy jako „vlny“.

„... odhodlaná k tomu bojovat se svými geny...

„Něco chceš, kotě?“

Rovné vlasy. Úplně rovné dlouhé černé hladké...“(Smithová 2007: 231).

V knize *O kráse* je zřejmá jistá rozpolcenost v postavě Zory. Studuje na univerzitě, ale určitým způsobem vnímá svoje vydělení ze společnosti. Toto vydělení je způsobeno barvou pleti, která jí neumožňuje se zařadit. Na druhou stranu však usiluje o co nejlepší vzezření. Její exkluze je ale též způsobena

faktem, že studuje na univerzitě, kde její otec pracuje, což na ni klade určité požadavky. Přibírá extra povinnosti a snaží se svému okolí dokázat, že je schopna být stejná, jako jsou všichni okolo ní, že není jen dcerou profesora Belseyho. V nejnovějším románu je situace poněkud odlišná. Hlavní hrdinka Lea čelí určitému odmítání ze strany ostatních. Je zaměstnána ve společnosti, kde pracují ženy různé barvy pleti, a čelí jejich vtipům, neboť nemohou pochopit, proč si ji muž, stejný jako jsou ony, vzal za ženu, když si mohl vzít jakoukoliv černošskou dívku.

Jak již bylo naznačeno, pro Zadie Smithovou je velkou inspirací její vlastní život. Zejména román *Bílé zuby* je vystavěn na základě vlastních zážitků. Klára a Archie zpodobňují rodiče Smithové. Také její rodiče mezi sebou měli velký věkový rozdíl. Manželství s Klárou bylo pro Archieho již druhým, což je stejná situace, kterou zažil otec Smithové Harvey (Tew 2010: 26). V předchozí kapitole bylo uvedeno, že Smithová se svým otcem často sledovala britské pořady v televizi. To ji také inspirovalo při tvorbě postavy Archieho. V románu *O kráse* se inspirovala dobou, kterou strávila na Harvardu. V románu využívá svého vhledu do univerzitního prostředí k přiblížení problematiky akademického života, kterou student nevnímá. Ať se jedná o obavy profesora z přijetí předmětu i jeho samotného mezi studenty nebo interní fungování univerzity jako takové. Na rozdíl od studentů jsou vyučující do chodu univerzity a interních záležitostí zasvěceni. Právě těchto znalostí využila Smithová v koncepci románu. Román *Severozápad* je inspirován místem, kde se Smithová narodila a kde vyrůstala.

Tématem, které se objevuje ve všech vybraných románech, je role náboženství. V románu *Bílé zuby* lze toto téma sledovat u více postav. Kupříkladu matka Kláry je zapřisáhlou členkou skupiny Jehovistů. Je u ní vidět určitá náboženská fanatičnost - je přesvědčena, že se blíží konec světa, a když se vypočítané datum ukáže jako špatné, věří, že se konec světa odehraje během dalšího vypočítaného data. Na příkladu Kláry je poté ilustrována snaha skupiny Jehovistů získat do svých řad další věřící. Klára tedy musí putovat dům od domu, aby získala pro skupiny dalšího věřícího. Román *Severozápad* naopak čtenáři

předkládá situaci, kdy Lea chodí do kostela, v němž získává určitý klid, který není schopna nalézt nikde jinde ve svém životě.

Prvkem, který se též prolíná mezi knihami, je snaha získat lepší vzdělání. Tomu lze v případě Zory z románu *O kráse* či Irie z *Bílých zubů* porozumět. Vzdělání pokud jej přirozeně dosáhnou, je pro obě příslibem, že budou lépe akceptovány společností. Zora chce dokázat, že zvládne být jako ostatní, proto její život na univerzitě paradoxně vyčnívá nad ostatní. Bere si více povinností a aktivit, než je potřeba. Pro Irii je vzdělání jakýmsi příslibem toho, že bude patřit k pomyslně „lepší“ společnosti. Jejím plánem je stát se zubní laborantkou, což působí značně zajímavě vzhledem k tomu, že její matka již nemá většinu zubů. Toto drobné humorné odlehčení děje, které v sobě zároveň nese vážný kontext sociální situace rodiny a dosažitelnosti či nedosažitelnosti zdravotní péče, lze označit za další snahu Smithové o vtipné vylíčení poměrně závažného tématu. Irie by se snažila pomoci ženám, kterým se z různých důvodů nedostalo potřebné zubní péče tak, jako tomu pravděpodobně bylo u její matky. Román *Severozápad* poté ukazuje negativní stranu společnosti, která není schopna ocenit, že někteří jedinci jsou – na rozdíl od jiných – akademicky vzdělaní. Tomuto nedocenění čelí ve svém zaměstnání hlavní postava Lea.

Ženské postavy v románech Smithové vystupují samostatně. Nestojí v pozadí příběhů či v pozadí mužských postav, jako je tomu v románech některých jiných autorů. Každá ženská postava v *Bílých zubech* je schopna odporovat svým mužským protějškům; role otců je často zpochybněna. Alsana či Klára jsou obvykle těmi, které dělají důležitá rozhodnutí v životě dětí bez toho, aby se radily se svými muži. Avšak i v románu *Bílé zuby* jednají muži individuálně. Samád, manžel Alsany, zařídí cestu jednoho ze svých synů do své vlasti v domnění, že to pomůže k nápravě syna Millata, který zůstane v Anglii. V románu je patrný rozdíl mezi oběma dvojčaty, Magidem a Millatem. Magid je již jako dítě zvědavý a aktivní žák. Je dokonalým opakem svého dvojčete.

Prvek individuality lze vysledovat i v románu *O kráse*. Kiki Belseyová nevěru svého manžela nebere na lehkou váhu, ale snaží se naopak vyvodit z ní

poměrně vážné důsledky. Manžela opustí a čtenář její čin chápe jako logické vyústění celé situace. Individualita se objevuje i v nejnovějším románu Smithové. Manžel hlavní postavy touží po vlastním potomkovi, kdežto žena si dítě nepřeje, a je schopna udělat cokoli, jen aby neotěhotněla.

Romány *Bílé zuby* i *O kráse* jsou též propojeny i prostřednictvím tématu nevěry, ačkoliv v románu *Bílé zuby* nebyla nevěra uskutečněna do takové míry jako v díle *O kráse*. Lze se tedy domnívat, že Smithová touto tematikou poukazuje na nešvary, které se ve společnosti objevují a že i přísní zastánci rodinných hodnot mohou tyto hodnoty sami porušit. V románu *O kráse* Kiki nevěru vnímá jako urážku vůči své fyzické podobě. Manžel ji podvedl s krásnou běloškou, kdežto ona je korpulentní černoška.

Výrazným spojovacím elementem mezi romány je spontánní objevování se postav v průběhu příběhu. Objevování postav na stránkách románů je zcela náhodné, bez jakékoliv logiky. Po jejich exposé jim je věnována určitá pozornost, díky níž dochází k posunu v jednotlivých příbězích. Tato situace je nejzřetelněji vidět v románu *Severozápad*, který je na celé sérii náhod vystaven.

4 SROVNÁNÍ ROMÁNU *O KRÁSE* S DÍLY BRITSKÉ LITERATURY

Tato kapitola se zabývá srovnáním románu *O kráse* s dalšími třemi díly britské literatury, jedná se o: *Rodinné sídlo* — E.M. Forstera, *Šťastného Jima Kingsleyho Amise* a o *Hostující profesory* autora Davida Lodge. Romány, které jsem si pro tuto komparaci vybrala, byly zdrojem a inspirací pro Zadie Smithovou během vzniku jejího nejúspěšnějšího románu *O kráse*.

4.1 SROVNÁNÍ ROMÁNŮ *O KRÁSE* A *RODINNÉHO SÍDLA*

Rodinné sídlo E.M. Forstera bylo pro Zadie Smithovou největším zdrojem inspirace při psaní jejího třetího románu. V obou dílech lze nalézt stejné prvky i scény. Jako první bych uvedla situaci z románu *O kráse*, kdy syn Jerome píše domů e-mail o tom, že by se rád oženil s Viktorií, dcerou Montyho Kippse. Kolem jeho postavy a rodiny se odehrává část románu *O kráse*. Stejná situace se odehrává i na prvních stránkách románu *Rodinné sídlo*. Mladší sestra Helena píše domů dopis své sestře o tom, že by se ráda provdala za Pavla, člena rodiny Wilcoxů. Obě situace dopadnou v románech stejně; v momentě, kdy zástupce rodiny cestuje do místa dočasného pobytu člena svého rodiny pro více informací o domnělém zasnoubení, se rodina dozvídá, že to všechno byl omyl a že vlastně se žádná zasnoubení neodehrávají.

Hned první věta románu *O kráse* se dá považovat za parafrázi úvodní věty *Rodinného sídla*.

„Začít můžeme třeba Jeromovými e-maily otci:“ (Smithová 2006: 13)

„Začít můžeme třeba Heleninými dopisy sestře.“ (Forster 1993: 5)

Další podobnost lze vidět i ve skladbě členů rodin. Rodiny z románu *O kráse* čítají 5 členů - 2 synové, dcera a rodiče, podobné je to i u postavy Pavla z románu *Rodinné sídlo*, jehož rodina se skládá též z pěti členů. Další podobností je situace, která se odehrává u nejstarších synů z rodin v obou románech. Starší bratr Viktorie i starší bratr Pavla jsou zasnoubeni a v průběhu knih se oba dva

ožení se stejnými typy žen. Obě ženy se projeví v průběhu románů jako naivní a méně inteligentní dívky.

Další podobností je obliba návštěv kulturních událostí. V *Rodinném sídle* sestry Helena a Markéta velmi často navštěvují koncertní sítě či výstavy, což se objevuje i v románu *O kráse*, kdy je kultura pro Belseyovi šancí, jak být spolu. Další podobnost lze sledovat poté, co se druhá rodina přistěhuje do města, kde následně hrozí setkání mladých lidí, kteří plánovali své zasnoubení či byli zamilovaní. Z toho vyplývají obavy členů rodiny, jak setkání ponese osoba, jež toto zasnoubení plánovala. V *Rodinném sídle* starší sestra Markéta dokonce navrhl své sestře, že mohou na delší dobu odjet. Podobná situace se odehrává i v románu *O kráse*, kdy se Kiki strachuje o svého syna, který nakonec raději odjede dříve na univerzitu, jen aby mu nehrozilo setkání s ženou, kterou si chtěl vzít.

Díla *Rodinné sídlo* a *O kráse* jsou si podobná i v dalších příbězích. Markéta, nejstarší z rodiny, se velmi rychle spřátelila s matkou z druhé rodiny, Ruth. Motiv přátelství se objevuje také v románu *O kráse*, kdy Kiki zpřijemňuje svým přátelstvím dny Carlene. Obě epizody jsou navíc propojeny i faktem, že se přátelství zrodila a rozvíjela před smrtí druhé osoby. Jak Ruth, tak Carlene byly nemocné a obě svoje onemocnění zatajovaly svým přátelům a svým rodinám. Jak Markéta, tak Kiki přisuzovaly fakt „zasnoubení“ mladých jejich věku a nestanovení priorit v jejich životě.

V obou srovnávaných dílech britské literatury je totožná poslední scéna před smrtí matek rodin, Carlene a Ruth. Obě měly strávit den se svými kamarádkami Kiki a Markétou. To se nicméně nestalo vzhledem k tomu, že na nádraží potkaly své rodiny a obě ženy raději preferovaly strávení času se svými blízkými než se svými přítelkyněmi. Další paralelní prvek lze vysledovat ohledně závětí zemřelých dam. Jak Markétě, tak Kiki byly odkázány určité statky - v případě Markéty se jednalo o rodinné sídlo Howard's End a u Kiki šlo o obraz z domu Kippsových. Ani jedna však to, co jim bylo odkázáno, nedostala. V obou románech se rodinám nezdálo, že by matka rodu

mohla přenechat část rodinného dědictví někomu cizímu. Motiv dědictví je v obou dílech ještě dále rozvinut. Manželky nejstarších synů v *Rodinném sídle* a v *O kráse* tvrdí, že jim bylo přislíbena budoucí vlastnictví dané věci. Jak již bylo připomenuto, v románu Smithové se jedná o vzácný obraz a v románu Forstera se jedná o rodinné sídlo.

Dalším spojovatelem mezi díly je určitá emancipace dívek - Heleny a Zory. Obě dvě bojují s konvencemi a se zavedeným řádem. Helena horlivě zastává názor, že ženy by měly mít právo volit. Podobně Zora se snaží vystoupit ze stínu svého otce a společensky a akademicky se etablovat.

Tematicky jsou obě literární díla propojena tématem nevěry. Nejen Kiki, ale též Ruth byly v průběhu manželství svými manžely podvedeny. Zde se nabízí otázka, zda Ruth o nevěře věděla. V románu *Rodinné sídlo* se čtenář se totiž o celé situaci dovídá s časovým odstupem. Je tedy pouze na čtenářově představivosti, aby situaci rekonstruoval a vyhodnotil. Čtenář je nucen použít svou představivost i v případě situace, která nastala v díle *O kráse*, kdy nedlouho po smrti manželky má Monty Kipps již další vztah. Tudíž i zde se čtenář může jen přemítat, zda byl Monty Kipps své ženě nevěrný již za jejich manželství či nikoliv.

Po přečtení obou románů se domnívám, že *Rodinné sídlo* bylo pro autorku velkou inspirací. Hlavní hrdina románu *O kráse* se jmenuje Howard, což je část názvu rezidence z *Rodinného sídla*. Také díky určitým podobnostem v popisu charakterů se domnívám, že autorka román *Rodinné sídlo* převzala a přepsala jej tak, aby korespondovalo s dnešní dobou. Podobnosti mezi dějovými liniemi, vztahy mezi rodinami, ale i hierarchie uvnitř rodin mne v tomto názoru utvrzuje. Ale ne vše z *Rodinného sídla* se vyskytuje v románu *O kráse*. V autorčině románu jsou hlavními postavami pětičlenné rodiny, kdežto v *Rodinném sídle* je do kontrastu úplné rodiny postavena rodina dvou sester a bratra, což je pro dynamiku *Rodinného sídla* zásadní. Sestry spolu s bratrem mají jiné zvyky a jiné chování než konzervativní britská rodina.

Jednou z mála odlišností jsou přátelské vztahy mezi rodinami. V románu *O kráse* je jasně stanovené, že se rodiny nikdy nebudou přátelit. V *Rodinném sídle* je situace odlišná, je zde vidět snaha o přátelství a i samotné ukončení románu ukazuje propojení mezi oběma rodinami.

4.2 SROVNÁNÍ ROMÁNU *O KRÁSE* S *HOSTUJÍCÍMI PROFESORY*

Obě díla jsou zasazena do prostředí univerzit. V díle *Hostující profesori* jsou navíc vidět rozdíly vzhledem k tomu, že se děj odehrává na dvou odlišných univerzitách, jedné ve Spojených státech amerických a druhé ve Velké Británii.

První zřetelná podobnost mezi *Hostujícími profesory* a románem *Zadie Smithové* je povolání hlavních postav. Všichni jsou zaměstnáni na univerzitách, rozchází se však ve své oblíbenosti mezi studenty a profesory. Rozdíly jsou i v tom, jak vážení jsou vzhledem ke školním systémům ve svých rodných zemích. Dle popisu v díle Davida Lodge lze usuzovat, že systém ve Spojených státech dává studentům na vysoké škole volnost, teprve s navazujícími studii se situace začíná proměňovat, kdežto školní systém ve Velké Británii je obtížnější. Během života děti prochází několika fázemi a různými zkouškami, což se ve Spojených státech dle Lodge neděje. V kontextu Lodgova románu a faktů, které čtenáři předkládá, můžeme usuzovat, že úroveň Zořina a Viktoriina vzdělání z románu *O kráse* je značně odlišná. To by mnohé vysvětlovalo, zejména snahu Zory být aktivnější již během svého studia prostřednictvím publikování článků, komentářů apod.

První z podobností mezi oběma díly je fakt, že postavy se předtím nikdy ve skutečnosti nepotkaly. Nicméně jak v *O kráse*, tak v *Hostujících profesorech* proběhly jejich střety prostřednictvím recenzí a článků vydaných na různá témata. Mezi knihami lze vysledovat podobnost mezi postavami Howarda z *O kráse* a Morrise Zappa z *Hostující profesorů*, ale také mezi Montym Kippsem z *O kráse* a Phillipem Swallowem z *Hostujících profesorů*. Jak Monty, tak Phillip jsou poměrně aktivní, co se publikování týká. Naopak Howard spolu s Morrisem mají s publikováním problémy - v případě Howarda je problémem jeho nedokončování knih, kdežto pro Morrise je problémem volba témat.

Původní záměr vybrat si snadné téma se nakonec ukáže jako chybný. Prvotním plánem bylo vydat pouze komentář k dílům Jane Austenové. Během psaní však zjišťuje, že komentářů bude muset vydat hned několik vzhledem k tomu, jak jsou díla Austenové strukturována. Jednou z dalších podobností mezi oběma postavami je jejich respekt k letadlové přepravě. Zatímco Morris svoji první cestu letadlem absolvuje ze Spojených států amerických do Velké Británie, u Howarda zůstane u respektu z letadel. Ví však, že pro cestu do Velké Británie jsou letadla nejlepší možností cestování.

Další podobnost, která je mezi díly zřetelná, je instituce rodiny. Morris odjíždí ze Spojených států v domnění, že mu to pomůže urovnat vztahy s manželkou a nebude tak hrozit rozvod a rozpad rodiny se třemi dětmi. V průběhu knihy se čtenář dozvídá, že Phillipa život v Anglii nudí a ve Spojených státech vidí naději na to, že začne zase žít. V kontrastu s životem Howarda v *O kráse* je zjevné, že místo toho, aby byl se svou rodinou, tráví čas raději relaxací u knihy nebo v knihovně. Lze se domnívat, že kdyby podobná možnost výměny nastala v románu *O kráse*, Howard by neotálel a souhlasil by s tím, aby strávil půl roku na jiné univerzitě.

Další paralela mezi oběma díly jsou večírky členů profesorského sboru univerzity, kdy se neformálně sejde vedení, a může se bez jakýchkoliv skrupulí bavit. Pro Phillipa je takový večírek možností, jak se seznámit s novými kolegy. Podobně využil večírek oslavy výročí Belseyových v románu *O kráse* Monty Kipps, který se nově přistěhoval do města. Jako další podobný prvek bych ráda uvedla očarování hlavních postav mladými ženami. Phillip se nevědomky zamiluje do Morrisovy dcery Melanie, s níž dokonce podvede svou ženu. Podobně vzplanul láskou v románu *O kráse* Howard k Viktorii, dceři Montyho Kippse.

Téma, které oba romány spojuje, je opět téma nevěry. Situace v *Hostujících profesorech* je zajímavá v tom faktu, že nakonec jsou muži nevěrní své ženě s ženou toho druhého. V románu *O kráse* situace tak komplikovaná nebyla. Nejprve Howard podvedl svou ženu s kolegyní z univerzity a přítelkyní

Kiki Claire. Poté svou ženu podvedl s dcerou Montyho Kippse. Velký rozdíl je v tom, jak se situace v románech vyřešila. Zatímco čtenář románu *O kráse* se může domnívat, že Kiki svému manželovi odpustila, román *Hostující profesori* vede čtenáře k úvaze, že se oba manželské páry rozejdou, ačkoliv při delším zamyšlení se může čtenář domnívat, že se situace vyřeší, aniž by bylo potřeba se rozvádět. K tomuto přesvědčení mne vedla postava Hilary, která na posledních stránkách románu působila nejistě.

Vzhledem k faktu, že se oba romány odehrávají na univerzitě, je zajímavé sledovat i konkrétní dějové linie. Oba dva profesori z *Hostujících profesorů* se velmi dobře usadili na fakultách, kam přijeli v rámci výměny, a aktivně se zde zapojují do univerzitního dění. Aktivní na univerzitě jsou také Howard i Monty. Pro tyto dvě postavy z románu *O kráse* je univerzita místem, kde bojují o pozornost a uplatnění, neboť v rodinném prostředí se cítí nedocenení.

Po vlastním čtenářském prožitku se domnívám, že román *Hostující profesori* již autorce nemohl poskytnout takovou inspiraci, jakou jí poskytl román *Rodinné sídlo*. Téma, které se objevuje v románu *Hostující profesori*, je užité také v *Rodinném sídle*. Akademický život, který kniha popisuje, sama Smithová v té době již znala, tudíž pro ni nemohl přinést zásadně nové informace. Jediným výrazným prvkem, který Smithovou mohl inspirovat, byla situace, kdy hlavní mužská postava podvedla svou ženu s dcerou toho druhého. V porovnání s *Rodinným sídlem* byli *Hostující profesori* pro mne zajímavější vzhledem k době, kdy byli napsaní. Za podnětné z hlediska motivického i jazykového považuji vylíčení situací v letadle, kdy se Phillip setká se svým bývalým studentem, a když se Morris během svého letu dovtípí, že je na palubě letadla jediný muž.

4.3 SROVNÁNÍ ROMÁNŮ O KRÁSE A ŠŤASTNÉHO JIMA

Humoristický román *Šťastný Jim* je dílu Zadie Smithové podobný zejména tím, že se většinu času odehrává na univerzitě. Hlavní postava románu Kingsleyho Amise je úplný opak hlavní postavy románu Smithové. Jim přednáší na univerzitě předměty vztahující se ke středověku, nicméně tato práce mu

nepřináší žádná potěšení. Zde vidíme kontrast s Howardem, který pro svou práci žije. Ačkoliv se v míře pracovního entuziasmu odlišují, jsou si podobní tím, že nepřilíhají často publikují. Jim sice ví, že když bude publikovat, přinese mu to záruky dalšího působení na univerzitě, je však spíše flegmatický a neprůbojný. Spíše spoléhá na to, že mu článek někdo vydá, než aby vyvinul větší úsilí a prozkoumal více možností. Howard má sice rozpracováno několik studií, bohužel se však nemá k jejich dokončení.

Další podobnost můžeme sledovat na postavě Michieho, studenta, který se snaží zabránit vstupu tří dívek do kurzu vyučovaného Jimem. Jedná se o určitou podobnost se situací Zory, která v románu *O kráse* usiluje o vstup do kurzu, který je již obsazený. Michie se snaží ovlivnit vyučujícího tvrzením, že dívky látku nezvládnou a že on je tou správnou variantou pro daný kurz. Jim si naopak přeje, aby se do kursu dostaly právě ony tři dívky. Podobně přesvědčuje Zora děkana fakulty o tom, že se do kurzu hodí. A i zde vedoucí předmětu Claire oponuje, že do kursu by se měli dostat lidé, kteří jsou nějak nadaní, což dle ní Zora rozhodně není.

Jednu z minimalistických podob lze nalézt v povolání syna profesora Welche ze *Šťastného Jima*, Bertranda, který se živí jako malíř. Oproti tomu Howardovou hlavní náplní kariéry jsou rozbor malířských děl, zejména díla nizozemského malíře Rembrandta.

4.3.1 POHLED NA INSPIRAČNÍ ZDROJE SMITHOVÉ

Dle výše uvedeného rozboru podobností mezi romány se domnívám, že Zadie Smithová v románu *O kráse* vsadila na jistotu a inspirovala se tím, co se již prokázalo jako efektivní a funkční. Nejzřetelnější jsou výpůjčky z díla *Rodinné sídlo*. V románu *O kráse* je možné nalézt v podstatě celé „scény“, pouze se změnami ve jménech postav. Na základě analýzy ostatních románů je zjevné, že Smithová sice převzala určitý motiv či zápletku, ale přetvořila ji podle vlastního uvážení a podle autorských potřeb.

Analogie mezi dílem E. M. Forstera *Rodinné sídlo* a románem Zadie Smithové je, jak již bylo naznačeno zjevná a autorkou zcela přiznávaná. Ze strany Smithové jde pravděpodobně také o určitý druh obdivu vůči Forsterovu románu. Třebaže obě díla dělí více než století, korespondují nejen tematicky, ale také po stránce stylové a jazykové. Ne náhodou je Smithová přirovnávána právě k tomuto britskému romanopisci, který většinu svých děl napsal a vydal již před první světovou válkou. Třebaže dobou vzniku spadají Forsterova díla na počátek dvacátého století, čtenáře oslovují humanismem a zasvěceným pohledem na rovinu osobních i společenských vztahů. *Hostující profesori* nejsou pro Smithovou zásadním zdrojem inspirace. Univerzitní život v díle popsany autorka sama zažila, tudíž zde již výrazně nové informace čerpat nemohla. Román jí však pravděpodobně umožnil další náhled na téma nevěry a jeho pojetí. V tomto případě jde tedy v širším slova smyslu o analogii kontextovou a žánrovou, neboť obě díla se odehrávají v univerzitním prostředí (ačkoli Smithová nabízí i vhled do rodinného soukromí) a obě lze charakterizovat jako univerzitní romány.

Nejmenší míru shod lze vysledovat mezi románem Smithové a dílem britského autora Kingsleyho Amise *Šťastný Jim*, které je možné považovat za vzdáleného předchůdce *Hostujících profesorů*. Zatímco Amis románem zdůrazňuje nedostatky vzdělávacího systému konce čtyřicátých let a počátku padesátých let, neboť dílo vyšlo v roce 1954, ale vznikalo postupně mnohem dříve. Oproti tomu *Hostující profesori* vyšli v roce 1975 (Stříbrný 1987: 732–733, 748–749). Smithová užívá univerzitního prostředí jako kontrastu k prostředí rodinnému. Analogie mezi *Šťastným Jimem* a románem *O kráse* spočívá v zasazení děje do téhož prostředí, tedy na univerzitu. Romány se však nepřibližují motivicky ani z hlediska jednotlivých postav a jejich vývoje. Pro Smithovou Amisův román nebyl zásadním zdrojem informací a spíše umožnil jen další náhled na to, jak může někdo prožívat svůj akademický život.

Nejvyšší míra shod se objevuje u Forsterova románu. Prvky inspirace jsou zde zřetelné a snadno identifikovatelné. Styl vyprávění, který E. M. Forster v díle

použil, umožňuje čtenáři proniknout k podstatě postav a alespoň částečně pochopit jejich jednání.

5 ZÁVĚR

První kapitola sumarizovala život Zadie Smithové. Ten je pro autorku samotnou velkým zdrojem inspirace. Kompoziční výstavba jejích románů vychází ze specifického námětu. Je jím rodinné nebo profesní soužití s osobou odlišného etnického původu. Tento námět lze nalézt ve všech třech zkoumaných románech Smithové, tj. *Bílé zuby*, *O kráse* a *Severozápad*. Autorka se také inspirovala vlastním životem, respektive určitými klíčovými momenty svého dětství, dospívání a univerzitního studia i akademického působení. V její tvorbě se, mimo jiné, odráží také skutečnost, že pro jejího otce byl sňatek s její matkou již druhým manželstvím. Totéž zažívá postava Archieho v románu *Bílé zuby*.

Kariéru spisovatelky zahájila Smithová povídkou *Soukromý učitel*, otištěnou v antologii Mays. V návaznosti na tuto povídku poté vznikla románová prvotina Smithové, *Bílé zuby*. Z její románové tvorby vyčnívá román *Sběratel autogramů*, který však nebyl příliš dobře přijatý mezi literárními kritiky. Oproti tomu prostřednictvím románu *O kráse* se Smithová dočkala celé řady ocenění a většího uznání v čtenářské obci. Kromě psaní románů Smithová publikovala i sbírky esejí a stala se také editorkou literárních děl jiných autorů. Po dlouhých sedmi letech se Smithová vrátila k románové tvorbě svým dílem s názvem *Severozápad*. Ačkoliv čtenářská obec očekávala román a byla nadšena v momentě, kdy vyšel, forma románu přinesla spíše zklamání, neboť formální struktura díla je rozsahově nevyvážená a kompozičně nejasná. Některé z částí románu jsou extrémně krátké a výrazně stěžují porozumění. Svým dílem podle svých vlastních slov vzdává hold autorům, jejichž knihy přečetla a obdivuje, např. autorů E. M. Forstera či Zoru Neale Hurstonovou.

Druhá kapitola se zabývala analogií univerzitního a rodinného života v románu *O kráse* a její obecnou definicí. Na základě předložených informací v této kapitole můžeme konstatovat, že postavy románu *O kráse* nejsou schopny vést klidný rodinný život. Pro oba protagonisty, shodou okolní univerzitní profesory, je rodinný život určitým způsobem povinností, kdežto akademický život je pro ně náplní jejich bytí. Tato skutečnost byla demonstrována na postavě

profesora Howarda Belseyho. Kromě analogie se tato kapitola zabývala tématy, která Zadie Smithová ve svých románech aplikuje, a jejich propojením mezi romány. Zde je důležité připomenout, že téma nevěry a problém sociálního vyloučení se objevuje v několika románech najednou. Je zřejmé, že Smithová v románech používá jasně danou škálu témat, kterou v jednotlivých dílech kreativně rozpracovává, případně obměňuje.

Závěrečná kapitola práce zjišťovala podobenství románu *O kráse* s dalšími díly britské literatury - *Rodinné sídlo*, *Šťastný Jim* a *Hostující profesori*. Dle zjištění uvedených v této kapitole můžeme dojít k závěru, že pro Smithovou byl zásadním inspiračním zdrojem román E. M. Forstera. Události z jeho díla jsou použité i v románu Smithové, i když s menšími změnami. Ačkoliv nebyla časová osa v *Rodinném sídle* zmíněna, domnívám se, že děj románu se odehrává během prvních dvou desetiletí 20. století, čemuž odpovídá také rok vydání románu, tj. 1910. S románem *Hostující profesori* má dílo Smithové společné zejména povolání hlavních postav. Všichni hlavní mužští představitelé jsou vysokoškolskými učiteli.

Praktická část bakalářské práce se opírá o vlastní čtenářský prožitek, který slouží jako východisko analýzy zvolených románů Zadie Smithové a jejich komparaci s výše uvedenými díly. Teorie kostnické receptivní estetiky přichází s předpokladem, že se text kompletuje v procesu četby a pro každého čtenáře představuje specifickou podobu recepce (Bělíček 2004: 245–248). Lze tedy říci, že každý čtenář bude na díla Smithové reagovat jinak.

Romány Zadie Smithové jsou i přes relativně vysokou míru inspirace díly jiných autorů inovativní a osobité. Vyznačují se kultivovaným jazykem a rovněž častou změnou stylu vyprávění, což na jednu stranu děj oživuje, na druhou stranu ztěžuje orientaci čtenáře v díle. Na jednu stranu měnění forem vyprávění je zvolené zajímavým způsobem, na stranu druhou ztěžuje orientaci v knize. Obzvláště v románu *Bílé zuby* se často mění postava vypravěče. Pro román *Bílé zuby* je naopak příznačná pozvolnost vyprávění, která do značné míry uvedení do děje rozmělnjuje. Ke gradaci dochází pouze postupně a prostřednictvím mnohých

dějových odboček, které zastírají obrys hlavní dějové linie. Ostatně časové roviny v *Bílých zubech* jsou též diskutabilní. V jedné z nich se čtenář dozvídá, jak se setkal Archie s Klárou, a v jiné se posouvá do roviny, kde je hlavní postavou jejich dcera Irie. V románu *O kráse* se prolínání časových rovin již neobjevuje. Příběh se odvíjí plynule od počátku. Navíc zde je zřejmá gradace v ději.

Celkově lze říci, že romány britské autorky Zadie Smithové jsou příznačné smyslem pro zachycení multikulturní společnosti a utváření identity. Vyznačují se také uvěřitelnými postavami nebo zasazením do reálného kontextu profesního nebo rodinného života. Koncept rodiny, v níž jeden z členů je odlišného etnika, jako tomu bylo u autorčiny rodičů, se v modifikované podobě objevuje rovněž v jejích dílech. Na základě vlastní zkušenosti uvádí Smithová čtenáře do více či méně spleťtého světa rodinných a přátelských vztahů lidí z odlišných kulturních prostředí. Multikulturní soužití však autorka nepředkládá jako novum, nýbrž na základě vlastního prožitku z dospívání ve smíšené rodině v multikulturní londýnské komunitě spíše jako určitou normu.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

6.1 Literatura

Alter, Robert (2005). Howard's End. *New Republic* 233 (14), s. 29–32.

Amis, Kingsley (1992). *Šťastný Jim* (Praha: Nakladatelství Svoboda).

Běliček, Pavel (2004). *Dějiny literární estetiky III. Od meziválečné avantgardy po postmodernu* (Praha: Uranta).

Buchanan, Brad (2013). 'The Gift that Keeps on Giving': Zadie Smith's *White Teeth* and the Posthuman. In: Tew, Philip, *Reading Zadie Smith* (Londýn: Bloomsbury Academic), s. 23–35).

Gill, Josie (2013). Science and Fiction in Zadie Smith's *White Teeth*. *Journal of Literature and Science* 6 (2), s. 17–28.

Danowitz, Erica Swenson (2009). Changing My Mind: Occasional Essays. *Library Journal* 134 (16), s. 78.

Forster, E. M. (1993). *Rodinné sídlo Howards End* (Praha: Mht).

Kirsch, Adam (2010). Against Beauty. *New Republic* 241 (4), s. 25–28.

Klimeš, Lumír (2005). *Slovník cizích slov* (Praha: SPN), s. 23.

Kraus, Jiří a kol. (2006). *Nový akademický slovník cizích slov A–Ž* (Praha: Academia), s. 51.

Leddy, Chuck (2006). Zadie Smith's world view: The acclaimed British author crosses racial and cultural boundaries. *Writer (Kalmbach Publishing Co.)* 119 (2), s. 20–23.

Lodge, David (1980). *Hostující profesoři* (Praha: Odeon).

Nünning, Ansgar (2006). *Lexikon teorie literatury a kultury* (Brno: Host), s. 32.

O'Grady, Kathleen (2002). White Teeth: A Conversation with Author Zadie Smith. *Atlantis: A Women's Studies Journal* 27 (1), s. 105–111.

Olehla, Richard (2006). Barevný svět Zadie Smithové. In: Smithová, Zadie, *O kráse* (Praha: BB/art), s. 437–443.

Robson, Leo (2012). My beautiful neighbourhood. *New Statesman* 141 (5122), s. 46–48.

Sarker, Sunil Kumar (2007). *E.M. Forster's A Passage to India* (Nové Dillí: Atlantic Publishers & Distributors).

Schwartz, Alexandra (2012). I'm Nobody, Who Are You? *Nation* 295 (24), s. 36–45.

Smithová, Zadie (2006). *O kráse* (Praha: BB/art).

Smithová, Zadie (2007). *Bílé zuby* (Praha: BB/art).

Smithová, Zadie (2013). *Severozápad* (Praha: BB/art).

Stříbrný, Zdeněk (1987). *Dějiny anglické literatury (2)* (Praha: Academia), s. 732–733, 748–749.

Tancke, Ulrike (2013). White Teeth Reconsidered: Narrative Deception and Uncomfortable Truth. In: Tew, Philip, *Reading Zadie Smith* (Londýn: Bloomsbury Academic), s. 36–47.

Tew, Philip (2010). *Zadie Smith* (Londýn: The Palgrave Macmillan).

6.2 Internet

EMMA (nedatováno). *About EMMA* (emmainteractive.com/index.php/awards-mainmenu-153/about-us-mainmenu-151/about-emma-mainmenu-185, 12. 3. 2016).

Foyles (nedatováno). *Zadie Smith* (<http://www.foyles.co.uk/zadie-smith>, 8. 2. 2016).

PBS (nedatováno). *Zadie Smith* (http://www.pbs.org/wgbh/masterpiece/teeth/ei_smith_int.html, 10. 2. 2016).

7 RESUMÉ

The topic of my bachelor thesis is *An Analogy between a family and a university life in Zadie Smith's 'On Beauty'*. I chose this topic because I am interested in literature and especially in British Authors. My thesis is divided into three chapters. The first one deals with the author of the book 'On Beauty' by Zadie Smith. The majority of this chapter discusses her life and her works. At the end of the chapter, there is a part about critics and reviews. Most of the reviews were positive, but when the literary critics started to examine her works deeper, the reviews were getting more negative. But this fact did not matter to the readers, they still loved the books. For understanding how Zadie Smith works some of the interviews with her were used. This chapter also contains a description of her family background, which has influenced the style of her writing. Most of the information used in her books are taken from the reality. The second chapter of my thesis concerns the main topic, which is the analogy. In this chapter I write about the similarities between two types of lives, which are usually separated, but in the book 'On Beauty', one is affecting the other, and vice versa. There is actually a whole list of similarities but also differences. Moreover, there are described various themes that can be found in individual books. Throughout this chapter, also my personal view on these books is provided. The third chapter of this thesis deals with the novels that inspired Zadie Smith in her writing. In this part, I analyzed three other British novels, written by Forster, Lodge and Amis. Here I am trying to find similarities between these novels and 'On Beauty' – how the characters share similar occupations or even names. In this chapter, I expressed my opinion about why Smith used some specific books. Furthermore, I also wrote about my personal experience with inspirational books. For the first chapter I mostly used articles in the magazines or some interviews. For writing the last two chapters, I used books from Zadie Smith and books from Forster, Amis and Lodge.

8 PŘÍLOHY

Příloha 1.

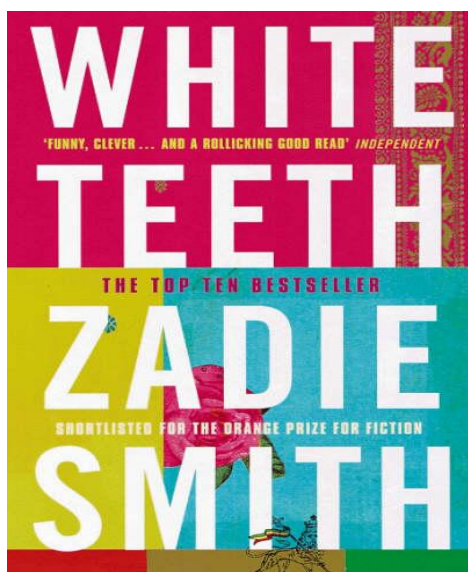
Fotografie britské spisovatelky Zadie Smithové

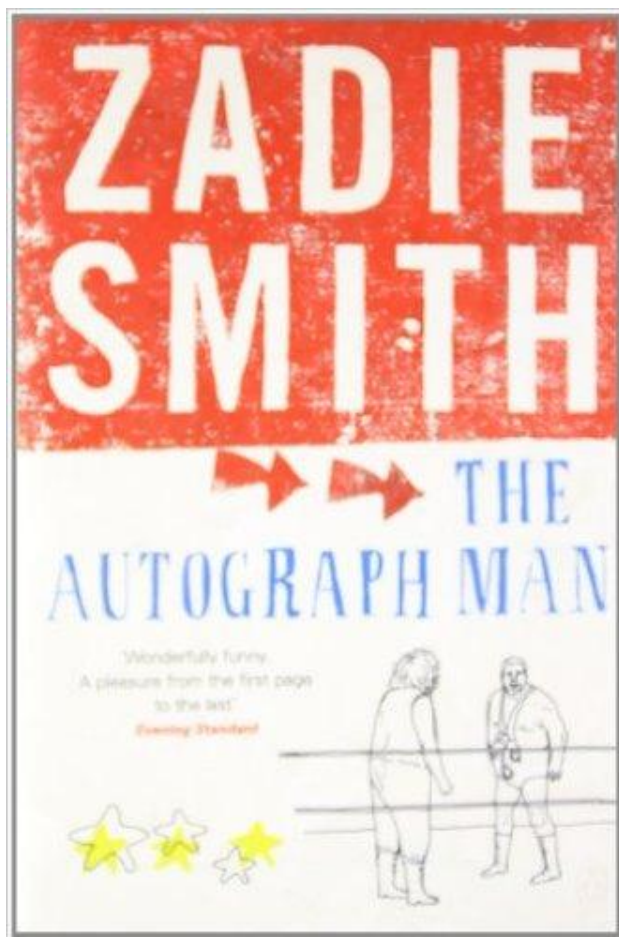
(Obrázek 1 - http://i.telegraph.co.uk/multimedia/archive/02727/Zadie-Smith_2727570b.jpg)

Příloha 2.

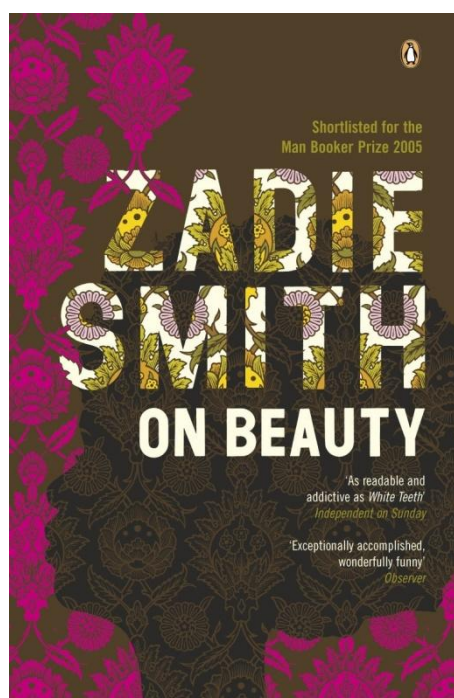
Obálky románů v anglickém vydání

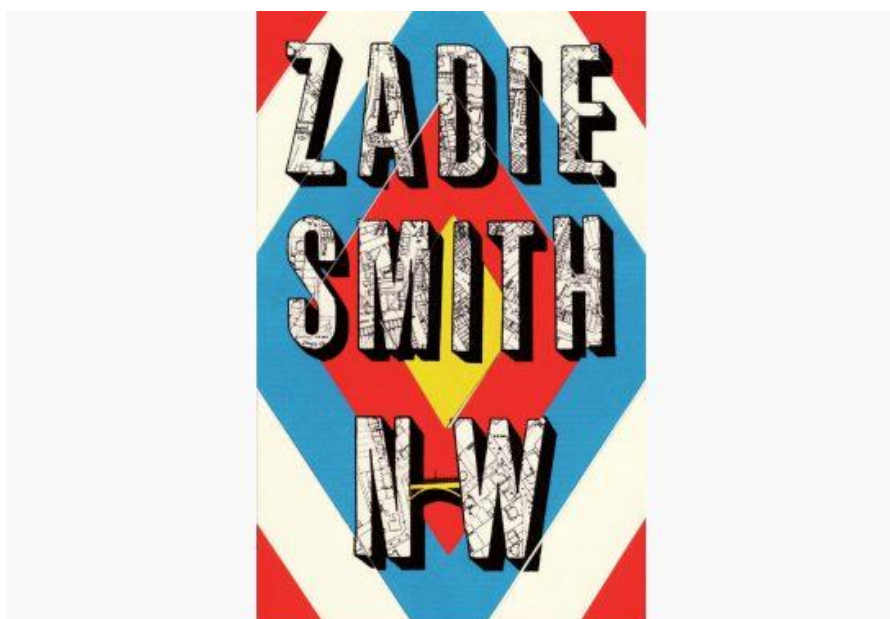
(Obrázek 2 - <http://therumpus.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/12/White-Teeth-book-cover.jpg>)

(Obrázek 3 - http://ecx.images-amazon.com/images/I/51IpWhKO9BL._SX328_BO1,204,203,200_.jpg)

(Obrázek 4 - <https://www.penguin.com.au/jpg-large/9780141019451.jpg>)

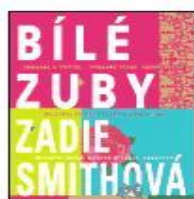

(Obrázek 5 -

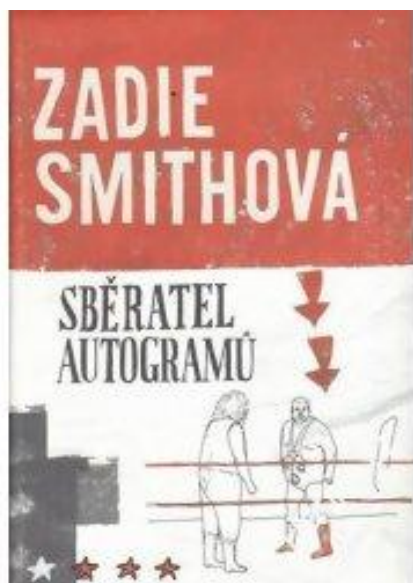
http://www.thestar.com/content/dam/thestar/entertainment/books/2012/09/08/nw_by_zadie_smith_review/nw.jpeg.size.xxlarge.letterbox.jpeg)

Příloha 3.

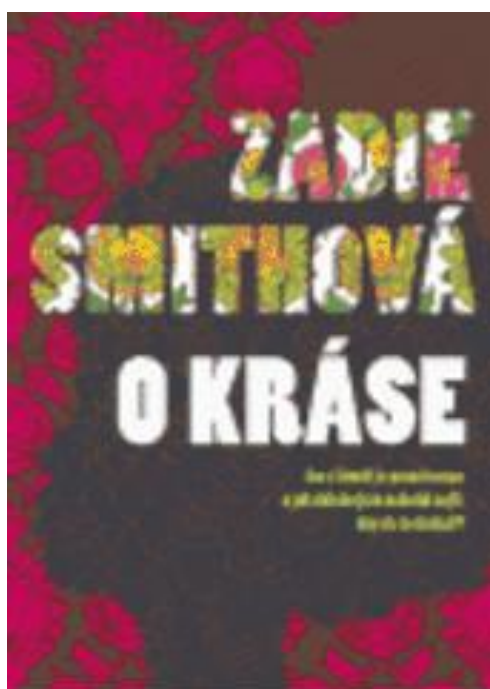
Obálky románů v českém vydání

(Obrázek 6 - http://knihy.abz.cz/imgs/products/img_172442_main.jpg)

(Obrázek 7 - <https://im9.cz/iR/importprodukt-orig/8fe/8fea9351305d79dac07b742efc15a14f--mmf250x250.jpg>)

(Obrázek 8 - <http://www.obalkyknih.cz/api/cover?isbn=8073419270>)

(Obrázek 9 -

http://www.databazeknih.cz/images_books/17_/178909/big_severozapad-178909.jpg)